

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa Z.W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 stycznia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od Z.W. na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600,- (trzy tysiące sześćset) zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód Z. W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 28 listopada 2013 r. oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 6 marca 2013 r., którym oddalono powództwo przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa o zapłatę odszkodowania za wydanie niezgodnego z prawem wyroku Sądu Okręgowego w Z. oddalającego powództwo, sygn. akt IC (...)i wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) oddalającego apelację, sygn. akt I A Ca (...)

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyte umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1, tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania powód oparł na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., podnosząc, że przyjęcie przez Sąd

Apelacyjny w (...), iż powodowi nie przysługuje odszkodowanie za szkody wyrządzone prawomocnym wyrokiem niezgodnym z prawem stanowi rażące naruszenie art. 361 §§ 1 i 2 k.c. oraz art. 424^{1b} k.p.c., a ponadto zważywszy na przytoczone w skardze podstawy kasacyjne oraz ich uzasadnienie należy uznać, że zaskarżony nie powinien się ostać.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym jego zdaniem Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurystyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia.

Nie odpowiada temu wymaganiu przedstawione przez skarżącego uzasadnienie powołanej przyczyny, ponieważ uczestnik ograniczył się do ogólnego odwołania do uzasadnienia podstaw skargi („zważywszy na przytoczone podstawy kasacyjne oraz ich uzasadnienie”), podczas gdy wynikające z art. 398⁴ § 1 k.p.c. konstrukcyjny wymóg wyodrębnienia w skardze podstaw kasacyjnych, a z art. 398⁴ § 2 k.p.c. samodzielne autonomiczne wymaganie wskazania i umotywowania przyczyn kasacyjnych są tak odmienne, oparte na samodzielnych przesłankach i wprowadzone w innym celu, że skutkują koniecznością wyraźnego oddzielenia i uzasadnienia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 13 lutego 2014 r., I CSK 285/13, nie publ.).

Formalizm postępowania kasacyjnego oznacza, że wymagania te nie mogą być w żadnym razie zastąpione ogólnikowym stwierdzeniem skargi, że „zaskarżony

wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) w swym obecnym kształcie nie powinien się ostać, ponieważ został wydany z naruszeniem przepisów prawa materialnego oraz procesowego, przez co pozbawiono powoda możliwości dochodzenia swoich praw”.

Stanowisko dotyczące naruszenia art. 361 §§ 1 i 2 k.c. oraz art. 424^{1b} k.p.c. nie zawiera motywów pozwalających na jego ocenę w aspekcie przyczyny kasacyjnej. Niemniej zauważyć należy, że wykładnia art. 424^{1b} k.p.c. dokonana przez sądy obu instancji, a w następstwie odmowa jego zastosowania były prawidłowe. Zgodnie z art. 417¹ § 2 k.c. sąd w postępowaniu odszkodowawczym nie może samodzielnie dokonywać ustaleń prejudycjalnych, a wystąpienie z roszczeniem odszkodowawczym powinno być poprzedzone rozstrzygnięciem właściwego organu. Jedynie w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych (art. 424^{1b} k.p.c.). Ustawa wprowadza bowiem dwa odrębne tryby dochodzenia roszczeń z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia sądowego. Dochodzenie odszkodowania za szkodę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem, w stosunku do którego przysługuje skarga, możliwe jest po wcześniejszym uzyskaniu orzeczenia stwierdzającego niezgodność orzeczenia z prawem, a dochodzenie odszkodowania za szkodę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem, od którego skarga nie przysługuje, możliwe jest bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi.

W tym wypadku niezgodność orzeczenia z prawem nie mogła być przesłankowo stwierdzona w ramach postępowania toczącego się w sprawie o odszkodowanie, gdyż powodowi przysługiwał środek ochrony prawnej w postaci skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, z którego nie skorzystał. Konsekwentnie niedopuszczalne było badanie merytorycznej zasadności powództwa o odszkodowanie.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi i orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na zasadzie

odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 99 k.p.c. oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, tekst jedn. Dz. U. 2013, poz. 1150 i § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu – tekst. jedn.: Dz. U. 2013 r., poz. 461).